

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי
פרשת במדבר
תשפ"ד

(שנה ז', גליון מס' 344)

שיעורי הרב אליהו בר חן
e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

פרשת במדבר - חג השבועות התשפ"ד

"עדות לישראל"

- א.** "והלוים למטה אבתם, לא התפקדו בתוכם", (במדבר, א' - מז').
 "אך את מטה לוי לא תפקד, ואת ראשם לא תשא, בתוך בני ישראל", (במדבר, א' - מט').
 "והלוים לא התפקדו בתוך בני ישראל, כאשר צנה יהוה את משה", (במדבר, ב' - לג').
 "כל פקודי הלוים, אשר פקד משה ואהרן, על פי יהוה למשפחתם, כל זכר מן חדש ומעלה, שנים ועשרים אסף", (במדבר, ג' - לט').
- ב.** בטעם הדבר, ששבת לוי לא נמנו עם שאר כלל ישראל, אלא במניין נפרד, כתב רש"י הקדוש ¹ :
 "כדאי הוא לגיון של מלך, להיות נמנה לבדו".
 והנה, ידועים ומפורסמים דברי אדונינו הרמב"ם זיע"א ² :
 "ולא שבת לוי בלבד, אלא כל איש ואיש מכל באי העולם, אשר נדבה רוחו אותו, והבינו מדעו -
 להבדל, לעמד לפני ה', לשרתו ולעבדו, לדעה את ה',
 והלך ישר כמו שעשהו האלהים, ופרק מעל צוארו על החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם,
 הרי זה נתקדש קדש קדשים, ויהיה ה' חלקו ונחלתו - לעולם ולעולמי עולמים,

¹ במדבר, א' - מט'.

והוא מהמדרש רבה, פרשה ג', ז'.

² בפ"ג מהלכות שמיטה ויובל הי"ג.

וַיִּזְכֶּה לוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, דָּבָר הַמְסַפֵּיק לוֹ, כְּמוֹ שְׂזָכָה לַפְּהַנִּים לְלוֹיִם.

הָרִי דָּוִד עָלָיו הַשָּׁלוֹם אוֹמֵר ³, 'ה' מִנֵּת חֶלְקִי וְכוֹסֵי אֶתֶּה תּוֹמֵיךְ גּוֹרְלִי'."

ומבואר מדבריו הקדושים:

שכל מי שעוסק בדברי התורה הקדושה, הרי הוא בכלל "שבט לוי", ובכלל "לגיון של מלך".

והנה, ג' פעמים בפרשתן, הורתה לנו התורה הקדושה, את המניין המיוחד של "שבט לוי", בשונה משאר בני ישראל. וכדלהלן:

א. "וְהָלוֹיִם לְמִטָּה אֲבַתֶּם לֹא הִתְפַּקְדוּ בְּתוֹכֶם" ⁴.

ב. "אֲךָ אֶת מִטָּה לְוִי לֹא תִפְקֹד, וְאֶת רֵאשִׁים לֹא תִשָּׂא, בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" ⁵.

ג. "וְהָלוֹיִם לֹא הִתְפַּקְדוּ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כַּאֲשֶׁר צָנָה יְהוָה אֶת מִשְׁחָה" ⁶.

ובפסוקים אלו, יש ליתן את הדעת:

מפני מה, לימדה אותנו התורה הקדושה - ג' פעמים, שבני "שבט לוי" נמנו לעצמם ולא הִתְפַּקְדוּ בתוך בני ישראל,

והלא, ציווי אחד בלבד היה מספיק לזה?

ובפרט, שהלויים נמנו מגיל חודש ומעלה, ובשונה משאר בני ישראל שנמנו מגיל עשרים שנה ומעלה,

וממילא, שאי אפשר למנותם יחד.

ובביאור העניין, כתב מו"ר מרנא ר' חיים ליב הלוי שמואלביץ זיע"א ⁷, בהקדם דבריו הקדושים של רש"י הקדוש ⁸:

³ תהילים, טז' - ה'.

⁴ במדבר, א' - מז'.

⁵ במדבר, א' - מט'.

⁶ במדבר, ב' - לג'.

⁷ בספרו הקדוש "שיחות מוסר", מאמר עא', עמודים שז' - ט'.

"צפה הקדוש ברוך הוא, שעתידה לעמוד גזירה על כל הנמנין מבן עשרים שנה ומעלה - שימותו במדבר, אמר, אל יהיו אלו בכלל! לפי שהם שלי, שלא טעו בעגל".

ועוד איתא במדרש⁹ :

"וְאֵלֹהֵי נִמְנָה שִׁבְטֵי לְוִי עִמָּהֶם, הָיוּ בְּגִזְרָה".

ומדבריהם ז"ל, נמצינו למדים, יסוד בהנהגתו של הקדוש ברוך הוא : שכאשר נגזירה גזירה על הכלל, היא חלה על כל מי שנמנה בכלל זה, ואף על פי, שישנם יחידים שאינם ראויים להיענש עם הכלל - בכל זאת, הם נכנסים בכלל עונש זה.

וכמאמר יחזקאל הנביא ע"ה¹⁰ , "צְדָקַת הַצְּדִיק לֹא תִצְלָנּוּ בְיוֹם פְּשָׁעוֹ".

ולפיכך :

נצטווה משה רע"ה, חזור והדגש, למנות את בני לוי "בפני עצמם",

וזאת, בכדי שלא יכנסו בְּכָלֵל הַכָּלֵל, ויענשו בתוכם.

והנה, על מאמר הכתוב¹¹ , "וַיַּהֲוֶשֶׁעַ בֶּן נוּר וְכָלֵב בֶּן יִפְנֵה, חָיו מִן הָאֲנָשִׁים הָהֵם, הַהֲלֹכִים לְתוֹר אֶת הָאָרֶץ", צריך ביאור :

שכן, בפסוק הקודם לו, נאמר, "וַיִּמְתּוּ הָאֲנָשִׁים מוֹצְאֵי דַבַּת הָאָרֶץ רָעָה, בְּמַגִּפָּה, לִפְנֵי ה'הָה",

⁸ במדבר, א' - מט'.

והוא מהמדרש רבה, פרשה ג', ז'.

⁹ הנ"ל.

¹⁰ לג' - יב'.

¹¹ במדבר, יד' - לח'.

ומשמע, שאותם אלו אשר לא הוציאו את דיבת הארץ רעה, כמו פֶּלֶב ויהושע, לא מתו,

ולכאורה אם כן, פסוק זה של ¹², "ויהושע בן נון וכלב בן יפנה, חיו מן האנשים הַהֵם, ההלכים לתור את הארץ", מיותר?

וביאר בזה, רבינו ה"אור החיים" הקדוש זיע"א:

שסיבת חיותם של פֶּלֶב ויהושע, היתה, "להיותם מן האנשים ההולכים לתור, היא שעמדה להם",

ואלמלא כך, הם היו נשארים במדבר בתוך "כלל ישראל", ואף הם היו בכלל אותה גזירה, על אף היותם צדיקים גמורים.

וטעם הדבר, הוא:

מחמת שבשעת יציאתם ממצרים, היו פֶּלֶב ויהושע, בני למעלה מ-כ' שנים, ולמטה מ-ס' שנים.

וראייה לזה, מדברי רבותינו ז"ל ¹³:

שאמרו, שטעם הדבר שיאיר בן מנשה לא מת במדבר, הוא מחמת היותו בן למעלה מ-ס' שנים.

ומבואר שם בגמרא: שיאיר בן מנשה, היה "שקול כרובה של סנהדרין",

ועל אף גדלותו זו, אלמלא שהיה בן למעלה מ-ס' שנים, הוא לא היה ניצול, כי "צדקת הצדיק לא תצילנו ביום פשעו".

ג. על מאמר הכתוב בפרשתן ¹⁴, "כָּל פְּקוּדֵי הַלְוִיִּם, אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, עַל פִּי יְהוָה לְמִשְׁפַּחְתָּם, כָּל זָכָר מִבֶּן חֹדֶשׁ וְמוֹעֵדָה, שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אָלֶף", התקשה אדונינו הרמב"ן זיע"א:

מה היא הסיבה למיעוטו של שבט לוי, לעומת שאר השבטים?

¹² במדבר, יד' - לח'.

¹³ בבא בתרא, קכא' ע"ב.

¹⁴ במדבר, ג' - לט'.

"איך לא יהיו עבדיו וחסידיהו, ברוכי ה', כשאר כל העם"?

וביאר בזה:

שכל שבטי ישראל, התרבו שלא כדרך הטבע, מחמת היותם תחת עינויים של המצריים,

וכמאמר הכתוב ¹⁵, **"וְכַאֲשֶׁר יַעֲנוּ אֶתוֹ כֹּן יִרְבֶּה וְכֹן יִפְרֹץ, וַיִּקְצוּ מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל".**
ברם, שבט לוי, שלא השתעבד במצרים ¹⁶, לא נכלל באותו הנס, של ריבוי שלא כדרך הטבע.

עוד ביאר בזה, רבינו זיע"א:

שיעקב אע"ה, כעס על שמעון ולוי במעשה שכם ¹⁷,

ומכוח כך, אף שמעון שהיה מרובה באוכלוסין, בעת כניסתו לארץ הגיע למניין של שבט לוי - כב' אלף איש ¹⁸.

ובטעם זה, יעויין מה שהקשה רבינו ה"אור החיים" הקדוש זיע"א, והיאך שיישבו גאון עוזינו הרב חיד"א זיע"א ¹⁹.

עוד מצינו בזה, לביאורו של מו"ז הגה"ק רבינו יצחק אברבנאל זיע"א:

שכל ההתרבות של בני ישראל, נעשתה לצורך החיזוק של עם ישראל, בעת כבישת הארץ,

וכמו כן, לצורך כך שיכנסו מרובים באוכלוסייה, ליישובה של ארץ ישראל, פן תרבה עליהם חיית השדה.

¹⁵ שמות, א' - יב'.

¹⁶ מדרש תנחומא, פרשת "וארא", אות ו'.

¹⁷ בראשית, לד' - ל'.

בראשית, מט', ה' - ז'.

¹⁸ במדבר, כו' - יד'.

¹⁹ בספרו הקדוש "פני דוד", (על פרשתן, אות ה').

ברם, שבט לוי, שלא נטל חלק בכיבוש הארץ, ושלא היתה לו נחלה בארץ, לא הוצרך לריבוי שכזה.

עוד מצינו בזה, לביאורו של בעל "כלי יקר" זיע"א, ב-ג' אופנים:

א. שמכיוון שלשבט לוי לא היתה נחלה בארץ, ועול פרנסתם היה מוטל על כלל ישראל,

לפיכך, הם לא התרבו, בכדי שיוכלו כלל ישראל לפרנסם בנקל.

ברם, רבינו זיע"א, שלל טעם זה: "וזה טעם רחוק, כי אין מעצור ל-ה', להושיע ולפרנס, משרתיו עושי רצונו".

ב. רבותינו ז"ל במדרש²⁰, ביארו:

שמכיוון ששבט לוי היו נושאים את ארון ברית ה', היה הארון מכלה בהם.

ומבואר עוד, בדברי רבותינו ז"ל²¹:

שכאשר שבט לוי ראו שארון ברית ה' מכלה בהם, הם היו משתמטים ממשאו, ומטפלים בכלים אחרים השייכים לכלי המשכן,

ומשכך, הם עוררו על עצמם חרון אף, ונענשו יותר ויותר.

ג. היות וצפה הקדוש ברוך הוא, שלא כל בני שבט לוי יהיו צדיקים,

לפיכך, העביר הבורא ית"ש רבים מהם מן העולם, בשביל שישארו רק הצדיקים שבהם, בבחינת "קב ונקי"²².

עוד מצינו בזה, לדבריו הקדושים של רבינו ה"אור החיים" הקדוש זיע"א²³:

"והנכון בעיני, הוא -

²⁰ מדרש תנחומא, פרשתו, אות כב'.

²¹ במדבר רבה, פרשה ה', א'.

²² על פי המבואר במסכת גיטין, סז' ע"א.

²³ וכעין זה, כתב בעל "כלי יקר" זיע"א, בסוף דבריו.

כי שבט לוי מעשה אחד להם, כמעשה עמרם אשר שילח את אשתו - בשביל גזירת הבן הילוד²⁴,

והטעם, לצד שהיו מעונגים ולא נשתעבדו, לא נמס לבבם כל כך לראות נטעיהם מושלכים בַּיָּאֹר, כמעשה איש ישראל - אשר מצד השעבוד ועול העבודה הוזל והוקל בעיניהם ובליבם לראות ילדיהם מושלכים בַּיָּאֹר,

גם שהיו מזלזלים בעצמן, לילד ולעזוב בשדות ובמחילות הארץ, אשר אין אדם נכבד שנפשו מכובדת עליו כשבט לוי עושה כן.

וזה לך האות -

כי עמרם שילח את אשתו, ולא הוצרך הכתוב להודיע את הדבר, שגם בעמרם לא הגיד הכתוב העניין, אלא מהשכלת העניין נודע,

וללמד על כל שבטו יצא!

וזה היא סיבת מיעוטם, כי אם אין גדיים אין תיישים²⁵.

והגם שמצינו שעמרם החזיר גרושתו²⁶, אין ללמוד ממנו שכולם החזירו,

כי הוא זה אשר בא אליו הדבר בנבואה, כמאמר חז"ל באגדה²⁷, ובדברי הזוהר הקדוש²⁸ ...

ואם תאמר, למה שבט בן תורה, יעשה מיעוט פריה ורביה?

אולי, שדנו בה, 'למען לא ניגע לריק, ולא נלד לבהלה' ... ודנו כמו כן, לצד כילוי הבנים הזכרים - נמנעו כל עיקר,

ומעתה, אדרבא, עשה ה' עמהם נס שנשארו מהם מספר זה".

והנה, תלמידו הגדול²⁹ - גאון עוזינו הרב חיד"א זיע"א, התקשה על פירושו זה³⁰ :

²⁴ סוטה, יב' ע"א.

²⁵ תלמוד ירושלמי, מסכת סנהדרין, פרק י' הלכה ב'.

²⁶ סוטה, יב' ע"א.

²⁷ מכילתא דרבי ישמעאל, (פרשת "בשלח", מסכתא דשירה בשלח, אות י', ד"ה "ותקח מרים").

²⁸ חלק ב', דף יא' ע"ב.

"ואנא זעירא, דברי הרב קשים בעיני -

דלשון התלמוד בסוטה דף יב' ³¹, 'עמד והחזיר את אשתו, עמדו כולן והחזירו
נשותיהן',

ומשמע, ד-עמרם גדול הדור היה, ואותם שגירשו כשגירש, החזירו כשהחזיר,
לפי שהסכים לדברי מרים שגזירתו קשה משל פרעה, על הזכרים ונקבות, ובעולם
הזה ובעולם הבא, והם דברי טעם.

ותו, דאמרינן התם -

כיון דשדיוהו למשה, בטלו גזירתייהו,

ואמר משה לישראל, בשבילי ניצלתם כולכם.

ואם כן, טענת הרב ז"ל, ששבט לוי לא יכלו לסבול גזירת השלכת ילדיהם ליאור,
וללכת ללדת בשדה וכו', אזדא לה,

כי בלידת משה רבינו, נתבטלה הגזירה,

ואיך שבט לוי, אשר לא עלה עליהם עול השיעבוד, ביטלו מצוות פרייה ורבייה?

דמה שהיו יולדות בשדה, היה משום גזירת כל הבן הילוד, וכמו שכתב מהרש"א
באגדתיה ³²,

ואם כן, כשנתבטלה גזירת כל הבן הילוד בלידת משה רבינו, אמאי לא החזירו
נשותיהן?

והנכון, כמו שכתב הרמב"ן -

ד-הריבוי היה, למי שהיו מענין אותו, ובמקום פן ירבה כן ירבה" ³³.

²⁹ כן כתב גאון עוזינו הרב חיד"א זיע"א, בספרו הקדוש "שם הגדולים" (מערכת גדולים, אות ח', סעיף קטן
מב' - מהר"ר חיים נ' עטר).

³⁰ בספרו הקדוש "פני דוד", (על פרשתן, אות ה').

³¹ ע"א.

³² סוטה, יא' ע"ב.

ולאחר סיכום העניין המתבאר, כתב מו"ז הגה"ק רבינו יעיש קריספין זיע"א³⁴,
לרמוז כל זאת, במאמר הכתוב בפרשתן³⁵, "כָּל פְּקוּדֵי הַלְוִיִּם, אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן, עַל פִּי יְהוָה לְמִשְׁפַּחְתָּם, כָּל זָכָר מִבֶּן חֹדֶשׁ וּמַעְלָה, שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אֶלְפֵי":
"ואני הצעיר, נראה לעניות דעתי, דהכל רמוז בתורתינו הקדושה,
דתירוץ הרב מוהר"ח בן עטר זלה"ה, שתירץ, שגירשו נשותיהן, לזה ראש השורה
בייחוס בית הלוי, נקרא גרשון, לשון גירושין, כאמור.
ו-ב' תירוצי הרמב"ן, רמוזים בשני תיבות אלו, 'הַלְוִיִּם אֲשֶׁר',
ראשי תיבות: הַלְוִיִּם, לְמַה יִּמְעַט וַיַּחְסֹר מִסְפָּרָם? - כקושיית הרמב"ן ז"ל,
התירוץ הראשון: 'אֲשֶׁר', ראשי תיבות, אֲוֹתָם שֶׁנִּתְעַנּוּ רַבּוֹ,
והתירוץ השני: 'אֲשֶׁר', ראשי תיבות, אֲבִיו שֶׁכֶּעַס עָשָׂה בְּשֵׁם, לפי שאות א'
מתחלף באות עי'".
והנה, הרבה קולמוסים נשברו בעניין קושייתו של אדונינו הרמב"ן זיע"א, ונביא
בזה לדבריו של הגה"ק רבינו יוסף איטינגא זיע"א - רבה של העיר פוזנא³⁶:
"ואתה הקורא חביב, פתח עיניך וליבך, ותראה שתהילת לא-ל דבר גדול דיברתי,
ודרשתי אפס קציהו מזה, בקהילת קודש פוזנא, בשנת תצו' לפ"ק, וקילסוהו מאוד.
דצריכין טעמא מתחילה, מדוע הולידו ו' בכרס אחד, מה שלא נשמע ולא היה
מעולם?
אלא, דמצינו³⁷: בדין הוא, הבא על הזונה שלא תתעבר לעולם, אלא עולם כמנהגו
נוהג.

³³ ועיין עוד בדברי רבינו זיע"א, שהסכים גם לפירוש השני של אדונינו הרמב"ן זיע"א, וכאשר הובא בתחילת דברינו.

³⁴ בספרו הקדוש "פרח שושנה", (על פרשתן, במדבר, ג' - לט').

³⁵ במדבר, ג' - לט'.

³⁶ בספרו הקדוש "עדות ביהוסף", (על פרשתן, אות רצה').

³⁷ עבודה זרה, נד' ע"ב.

וכאן ³⁸ : אמרו המצריים, אם בגופן שלטו, בנשותיהם לא כל שכן!!
לכן, עשה הקדוש ברוך הוא, לשתום פי דוברי שקר, ונולדו שישה בכרס אחד,
והוא נגד הטבע.

ואמרתי לפי זה, גבי ישראל שייך לומר זה -
משום דהיו בשיעבוד המר, ויכולים לומר, אם בגופן שלטו.
אבל, בשבט לוי, שכולם יצאו חופשי, בלי שיעבוד,
ולא שייך לומר זה, ולא נצרכו לאותו נס, לכן יולדו להן רק דרך טבע.
ואין להקשות קושיית כלי יקר: מה היזק יהיה להם, אם ללויים גם יולד להם ו'
בכרס אחד.

זה אינו -
דהשתא, יאמרו מצריים, שמנהג הוא בתוכינו, והקדוש ברוך הוא לא שינה
מהמנהג,

לכן, הוליד שבט לוי כדרך הארץ, כדי שלא יאמרו האומות אם בגופן שלטו וכו'.
ו-'שְׁבִטֵי יְהוָה יְעִדוּת לְיִשְׂרָאֵל'³⁹, צריכין גם כן,
כדי שלא יאמרו האומות, עכשיו שלא היו בעת לידתן במצרים, עם בגופן שלטו
בנשותיהן מכל שכן.

ודוק היטב, כי ברורים הם מאוד".

ד. כמה וכמה טעמים, מצינו בדברי רבותינו ז"ל, בעניין מנהג ישראל קדושים
להיות נעורים בליל שבועות, ובכאן נעתיק בזה לדבריו של הגה"ק רבינו יחיא
צאלח זיע"א - ראש רבני תימן ⁴⁰ :

³⁸ שיר השירים רבה, פרשה ד', יב'.

³⁹ תהילים, קכב' - ד'.

⁴⁰ "תכלאל עץ חיים" (מחזור לחג השבועות, תפילת ערבית ליום טוב, לאחר סדר התפילה).

"ובזוהר פרשת 'אמורי'⁴¹, אמרו: כי הנזהר לו בלילה הזאת מלישן, ויעמוד בסוד ה' כל הלילה, על משמרת עבודתו, מתורה לנביאים, וכו', שזוכה לבנים ובני בנים תלמידי חכמים, ומכרזי עליה ואמרי⁴² - 'וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אִתְּכֶם'.

גם אמרו משמו של רבינו האר"י: שניצול מכרת, ומובטח לו שתעלה לו שנתו. אשריו ואשרי חלקו, ומה נעים גורלו, הזוכה לעמוד בלילה הזה על לימודו תוככי עם סגולה, ושינה בעיניו איננו רואה, שזוכה לכל הכבוד שייעדו חכמי הזוהר. ויעויין בזוהר בפרשת בראשית⁴³.

ועוד לו ברכות יעטה, ועל ראשו יחולו, בהיותו ברא מזכה אבא: לתקן דבר שלא נזהרו בו האבות, שהיו ישנים כל הלילה של מעמד הר סיני, והוצרך הקדוש ברוך הוא להעיר אותם, כדאיתא במדרש⁴⁴.

לכן, צריך שיתכווין האדם לתיקון זה, ובזה ישא ברכה מאת ה', ועיין מגן אברהם⁴⁵.

גם מסגולת הלילה הזו: לכפר על לילות עמל מנוי לו, בשמחת מריעות ושחוק והיתול.

עוד סגולה: כי ביום הזה העולם נידון על עוון ביטול תורה, ובסגולת הלימוד בלילה הזאת יתקן המעוות⁴⁶.

⁴¹ דף צח' ע"א.

⁴² ישעיה, נט' - כא'.

⁴³ דף נב' ע"ב.

⁴⁴ שיר השירים רבה, פרשה א', ב'.

⁴⁵ או"ח, ריש סימן תצד'.

⁴⁶ "חמדת ימים", דף צט' ע"א.

ועוד סגולה: כי בזכות הלימוד עתה, פועל צדק עם השכינה ועם ישראל, להוציא אותם מגלות החיל הזה.

עוד מסגולת הלימוד: עתה שאינו רואה שינה בעיניו, לתקן פגם הראות, אשר פגם בעייניו עילאין, ובזה יפטר מהמלאך המשבר את עיני האדם בקבר. כמו שכתב הארי"י ז"ל.

ה. כתב בספר הקדוש "עדן מקדם" ⁴⁷ :

"יצחק אע"ה, כשהתחיל לדבר ליעקב ⁴⁸, תחילת דבריו אמר 'הַקָּנִי' ⁴⁹,

ולעשיו, התחיל ואמר, 'מִי אָתָּה' ⁵⁰.

והעניין הוא, שאמרו בזוהר הקדוש -

שהנחש לקח מ', 'מִכֹּל עֵץ הַגֵּן' ⁵¹,

ואחר כך, באו אותיות 'וַתֵּן אֶרְבַּעַת פַּעֲמִים, וַתֵּרָא, וַתִּקַּח, וַתֹּאכַל, וַתִּתֵּן' ⁵²,

ונתחברו עם האות מ', והיה 'מִוֹת' ⁵³.

⁴⁷ ערך "יצחק", אות ד'.

⁴⁸ היינו:

בשעת קבלת הברכות.

⁴⁹ בראשית, כז' - יח':

"וַיבֹּא אֶל אַבְיֹו, וַיֹּאמֶר אָבִי, וַיֹּאמֶר הֲנִי, מִי אַתָּה בְּנִי".

⁵⁰ בראשית, כז' - לב':

"וַיֹּאמֶר לוֹ יַצְחָק אַבְיֹו, מִי אַתָּה, וַיֹּאמֶר, אֲנִי בִנְךָ בְּכֹרְךָ עֵשָׂו".

⁵¹ בראשית, ג' - א':

"וְהִנָּחַשׁ הָיָה עֵרוֹם מְכַל חַיֵּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהִים, וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה, אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגֵּן".

⁵² בראשית, ג' - ו':

"וַתֵּרָא הָאִשָּׁה, כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֹאכָל, וְכִי תִאֲוָה הוּא לְעֵינַיִם, וְנִחְמַד הָעֵץ לְהִשְׁכִּיל, וַתִּקַּח מִפְּרִיָו וַתֹּאכַל, וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּה וַיֹּאכְלוּ".

ורבקה, גם כן אמרה 'ות' ד' פעמים, 'ותעש אמו' ⁵⁴ ותקח ⁵⁵ ותלבש ⁵⁶ ותתן ⁵⁷.
ואם חלילה וחס, יצחק היה פותח ב-מ', היה נעשה 'מנות' כראשונה, ולא היה
תיקון.

אבל, פתח באות ה' ⁵⁸, שנפתח סתימת ה-מ', ובאו הברכות.

אך לעשיו, פתח ב-מ', 'מי אַתָּה' ⁵⁹,

וזה סימן, שנהפכו כל הקללות עליו ⁶⁰.

ובזה יבוא אל נכון, מה שאמר עשיו ⁶¹, 'הֲיֵהָ אֲנֹכִי הוֹלֵךְ לָמוֹת, וְלָמָּה זֶה לִּי בְכָרְהִי -

⁵³ כזה:

ות

ות מ ות

ות

⁵⁴ בראשית, כז' - יד':

"וַיֵּלֶךְ, וַיִּקַּח, וַיָּבֵא לְאִמּוֹ, וַתַּעַשׂ אִמּוֹ מִטַּעֲמִים, כַּאֲשֶׁר אָהַב אָבִיו."

⁵⁵ בראשית, כז' - טו':

"וַתִּקַּח רִבְקָה אֶת בְּגָדֵי עֶשָׂו בְּנֵה הַגְּדֹל, הַחֲמֹדֵת, אֲשֶׁר אֶתָּה בְּבֵית, וַתִּלְבַּשׂ אֶת יַעֲקֹב בְּנֵה הַקָּטָן."

⁵⁶ בראשית, כז' - טו':

"וַתִּקַּח רִבְקָה אֶת בְּגָדֵי עֶשָׂו בְּנֵה הַגְּדֹל, הַחֲמֹדֵת, אֲשֶׁר אֶתָּה בְּבֵית, וַתִּלְבַּשׂ אֶת יַעֲקֹב בְּנֵה הַקָּטָן."

⁵⁷ בראשית, כז' - יז':

"וַתִּתֵּן אֶת הַמִּטְעָמִים וְאֶת הַלֶּחֶם אֲשֶׁר עָשִׂתָּהּ, בְּיַד יַעֲקֹב בְּנֵה.".

⁵⁸ היינו:

יצחק אע"ה, בכניסת יעקב אע"ה אליו, בשעת קבלת הברכות,

באומרו אליו (בראשית, כז' - יח'), "וַיָּבֵא אֶל אָבִיו, וַיֹּאמֶר אָבִי, וַיֹּאמֶר הַנְּנִי, מִי אַתָּה בְּנִי".

⁵⁹ בראשית, כז' - לב':

"וַיֹּאמֶר לוֹ יִצְחָק אָבִיו, מִי אַתָּה, וַיֹּאמֶר, אֲנִי בִּנְךָ בְּכָרְךָ עֶשָׂו."

⁶⁰ "מדבר קדמות", משם הנשיא בעל "מצת שמורים" זלה"ה, בדרשותיו - כתב יד.

כי נזרקה נבואה בפיו, שעתיד לילך למות, כאשר ילך לצוד ציד להביא,

כי כאשר התחיל יצחק באות מ', נחתם עליו אותיות מ'ות'.

ולכן, אמר עשיו בחרדתו ⁶², 'וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פַּעַמִּים, אֶת בְּכֻרְתִּי לָקַח, וְהִנֵּה עֲתָה לָקַח בְּרַכְתִּי -

הכוונה, כי מעיקרא לקח בכורתי, כשאמרתי לו ⁶³, 'הִנֵּה אֲנֹכִי הוֹלֵךְ לָמוֹת',
ואותה 'הִנֵּה' שאמרתי לו, עתה נתקיימה, על ידי שלקח את ברכתי שהיא אות
ה',

ונשארה לי אות מ', שנתחברה עם אותיות ות', ונעשה מ'ות',

ונתקיימה ⁶⁴, 'הִנֵּה אֲנֹכִי הוֹלֵךְ לָמוֹת', שאמרתי.

וזהו גם כן, דקדוק דברי יצחק בחרדתו, שאמר ⁶⁵, 'מִי אֶפֹּא הוּא הַצֵּד צִידִי, כִּי תֵיבַת 'הוּא', היא לכאורה יתירה -

אכן, כפי האמור שם, רמז, שעשיו שהוא לפניו, פתח לו ב-מ',
וזהו, 'מִי אֶפֹּא'.

אבל 'הַצֵּד צִידִי', שהוא יעקב, כבר התחלתי ב-ה' ... אם כן, מוכרח, שגם 'בְּרוּךְ
יְהִי' "

1. בהקדמתו להלכות על פרשת "בלק", כתב רבינו הרי"ח הטוב זיע"א ⁶⁶ :

⁶¹ בראשית, כה' - לב'.

⁶² בראשית, כז' - לו'.

⁶³ בראשית, כה' - לב'.

⁶⁴ בראשית, כה' - לב'.

⁶⁵ בראשית, כז' - לג'.

"וַיִּחְרַד יַצְחָק חֲרָדָה גְּדֹלָה עַד מְאֹד, וַיֹּאמֶר, מִי אֶפֹּא הוּא הַצֵּד צִידִי, וַיָּבֵא לִי, וְאָכַל מִכָּל בְּטָרָם תְּבוּאָה, וְאַבְרָכָהּ, גַּם בְּרוּךְ יְהִי".

⁶⁶ בספרו הקדוש "בן איש חי".

"אמרו רבותינו ז"ל^{67 68}, 'חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום'.

וזו היא תקנת דוד הע"ה, על ידי מעשה שהיה,

שהיו מתים בכל יום מאה נפשות מישראל, ולא היו יודעים על מה ועל מה היו מתים,

עד שחקר, והבין ברוח הקודש,

ותיקן לברך מאה ברכות בכל יום, וסר המוות⁶⁹.

ורמו לדבר⁷⁰, 'וּנְאָם הַגִּבֹּר הַקָּס עָלַי - בגימטריא מאה⁷¹.

ואמרו רבותינו ז"ל⁷² -

סָמַךְ לַמָּאָה בְּרֻכּוֹת מִן הַתּוֹרָה, בַּפְּסוּק⁷³, 'וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל, מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שָׁאֵל
מֵעַמְּךָ, כִּי אִם לִירְאָה אֶת ה' ,

אל תקרי 'מה', אלא מאה.

והן הן מאה ברכות, שהם ליראה את ה' ולאהבה אותו, ולזכרו תמיד, על ידי
המאה ברכות שמברך בכל יום.

ונראה לי בסייעתא דשמיא, הטעם שהועיל תיקון ק' ברכות, להכניע הסטרא
אחרא - דרגא דמותא, וסר המוות -

כי ידוע, דבסטרא אחרא, יש ת' כוחות,

בסוד⁷⁴, 'וַיֵּשְׁבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל יַעֲקֹב, לֵאמֹר, בָּאֲנוּ אֶל אַחִיךָ אֶל עֵשָׂו, וְגַם הִלְךְ
לְקַרְאֲתָךְ, וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ'.

⁶⁷ מנחות, מג' ע"ב.

⁶⁸ וכן נפסק להלכה בטור ובשו"ע (או"ח, סימן מו', סעיף ג').

⁶⁹ במדבר רבה, פרשה יח', כא'.

⁷⁰ שמואל ב', כג' - א'.

⁷¹ כן הוא במדרש הנ"ל.

⁷² כך הוא ביאור הגמרא, על פי שיטת רש"י הקדוש (מנחות, מג' ע"ב. ד"ה "מה ה' א-להיך").

⁷³ דברים, י' - יב'.

והם מספר 'רע עין' ⁷⁵.

ונרמזים, באות ת' של 'מות', שנתחברה עם אותיות מ-ו באכילת חוה מעץ הדעת,

שזה גם כן נסתבב והתחיל מן ראיית עיניים,

דכתיב ⁷⁶, 'וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל, וְכִי תֵאָוֶה הוּא לְעֵינַיִם, וְנִחְמַד הָעֵץ לְהִשְׁפִּיל, וַתִּקַּח מִפְּרִיו וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם לְאִשְׁתָּה עִמָּהּ, וַיֹּאכְלוּ,

ולכך, נתחברה אות ת', עם אותיות מ-ו ונעשה 'מות' ⁷⁷.

והנה, במאה ברכות, יש מאה אזכרות ⁷⁸,

וכל אזכרה, יש ארבע אותיות, הרי ת' אותיות ⁷⁹.

לכך, במאה ברכות, בְּטַל המוות של מאה אנשים, שכל גוף אחד מהם בנוי בארבע

יסודות ⁸⁰, שהם ת' יסודות אנשים - שהיו מתים בכל יום,

שזה נמשך, מן ת' כוחות סטרא אחרא, הרמוזים באות ת' של 'מות'."

ז. על מאמר הכתוב ⁸¹, "וַיֵּרָא פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן, וַיִּקָּם מִתּוֹךְ הָעֵדָה, וַיִּקַּח רֶמֶחַ בְּיָדוֹ", כתב ה"זוהר הקדוש" ⁸² :

⁷⁴ בראשית, לב' - ז'.

⁷⁵ העולים בגימטריא למניין ארבע מאות.

⁷⁶ בראשית, ג' - ו'.

⁷⁷ ביאור העניין, נתבאר לעיל באות ד'.

⁷⁸ היינו:

בכל ברכה, יש פעם אחד שם הוי"ה ברוך הוא,

וממילא, במאה ברכות, יש מאה פעמים שם הוי"ה ברוך הוא.

⁷⁹ היינו:

בכל שם הוי"ה ברוך הוא, יש ד' אותיות,

וממילא, במאה ברכות, יש ד' מאות תיבות משם הוי"ה ברוך הוא.

⁸⁰ היינו:

ד' יסודות, של עפר - מים - אש - רוח.

"מאי חמא?

חמא מ', את, דא דהוה טאס ברקיעא,

ודא הוא סימנא דמלאך המות, דבעיא לאתבנאה באות וא"ו ואת ת'.

מה עבד פנחס, דהוה מתלבש ביצחק?

כדין נטיל ההוא את מ', וחסף ליה, וחבר ליה בהדיה.

כיון דחמא מלאך המות - דפנחס חטף ליה להווא מ' בהדיה, מינד תב לאחורא.

מאי טעמא?

בגין דכד קני בלביה פינחס, אתלבש ביצחק, ואסתלק למהוי בחושבנא ר"ח,

והכי סליק שמייה ר"ח, והכי סליק יצחק.

כיון דחמא לאת מ' טאס ברקיעא, חטף ליה, וחבר ליה בהדיה, ואתעביד מינד

רמ"ח,

הדא הוא דכתיב, 'ויקח למח בידו' " 83.

⁸¹ במדבר, כה' - ז'.

⁸² חלק ג', דף רלז' ע"א.

⁸³ ותרגום דבריו הקדושים:

מה ראה?

ראה אות מ', אות זו שהיתה טסה ברקיע.

וזהו סימן של מלאך המות, שרוצה להבנות באות וא"ו ואת ת'.

מה עשה פנחס, שהיה מתלבש ביצחק?

אז נטל מ' ההיא, וחסף אותו, וחבר אותה עמו.

כיון שראה מלאך המות - שפנחס חטף לו אות מ' ההיא עמו, מינד שב לאחוריו.

מה הטעם?

משום שכאשר קנא פנחס בלבו, התלבש ביצחק, והתעלה להיות בחשבון מאתיים ושמונה,

וכך עולה שמו במאתיים ושמונה, וכך עולה יצחק.

וביאור דבריו הקדושים ⁸⁴, כך הם :

דהנה, הגימטריא של "פנחס", עולה למניין 198,

שהוא כמניין "צחק", המרמז על ג' עבירות החמורות שבתורה.

שכן, בעניין "עבודה זרה", נאמר ⁸⁵, "וַיִּשְׁכְּמוּ מִמִּחְרָת, וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּגְשׁוּ שְׁלָמִים, וַיֵּשֶׁב הָעָם לֶאֱכֹל וְשֵׂתוּ, וַיִּקְמוּ לְצַחֵק",

ובעניין "גילוי עריות", נאמר ⁸⁶, "וַתִּקְרָא לְאַנְשֵׁי בֵּיתָהּ, וַתֹּאמֶר לָהֶם, לֵאמֹר, רְאוּ הִבִּיא לָנוּ אִישׁ עִבְרִי לְצַחֵק בְּנוֹ, בָּא אֵלַי לְשֹׁכֵב עִמִּי, וְאֶקְרָא בְּקוֹל גְּדוֹל",

ובעניין "שפיכות דמים", נאמר ⁸⁷, "וַיֹּאמֶר אַבְנֵר אֶל יוֹאָב, יָקוּמוּ נָא הַנְּעָרִים וַיִּשְׁחֲקוּ לְפָנֵינוּ, וַיֹּאמֶר יוֹאָב יָקְמוּ".

ובאותה השעה, שהיה זמרי בן סלוא חוטא יחד עם כזבי בת צור, היו בעם ישראל את ג' העניינים הללו,

"עבודה זרה" ו"גילוי עריות", כפשוטו ⁸⁸,

ו"שפיכות דמים", שכן, על ידם פרצה המגפה בעם ישראל.

וכאשר קם פנחס לקנאות למען כבוד שמים, נְתַוְסַפָּה לו האות י', וכמאמר הכתוב ⁸⁹, "פִּינְחָס",

והנה, הגימטריא של "פִּינְחָס", עולה למניין 208,

פִּינְחָס שְׂרָאָה לְאוֹת מ' עֶפֶה בְּרִקִיעַ, חֲטָף אוֹתָהּ וְחִבֵּר אוֹתָהּ עִמוֹ, וְנִעְשָׂה מִדְּמַתִּים וְאַרְבָּעִים וְשָׁמוֹנֶה, זֶהוּ שְׁפָתַיב, וַיִּקַּח רֵמַח בְּיָדוֹ'.

⁸⁴ על פי מה שכתב בספר "בן לאשרי - ברכה משולשת" (פרשת "פנחס", עמודים קסט'-קע'), ובספר "באתי לארמוני" (פרשת "פנחס", עמודים רס'-רסא').

⁸⁵ שמות, לב' - ו'.

⁸⁶ בראשית, לט' - יד'.

⁸⁷ שמואל ב', ב' - יד'.

⁸⁸ סנהדרין, פב' ע"א.

⁸⁹ במדבר, כה' - ז'.

שהוא כמניין "יצחק",

והיינו, שכאשר נֶאָזֵר "פנחס" במידת הגבורה, התלבשה בו מידתו של יצחק
אע"ה - הַנְּאָזֵר בגבורה, ומעתה נקרא שמו "פינחס".

וסיבת הדבר, שֶׁנֶאָזֵר פנחס במידת הגבורה:

הוא, מחמת שראה את האות מ' עפה ברקיע, ואז הוא הבין, שאות זו, רוצה
להתחבר יחד עם האותיות ו-ת, עד שהם יגיעו לכלל מילת "מות".

שכן, עיקר החלק הרע של מלאך המוות, הוא באות מ', וכפי שֶׁמֹרָה שמו -
סמא"ל,

כי כאשר תוציא את האות מ' מתוך שמו, יעלה בידך השם הקדוש סא"ל, שהוא
אחד מתוך עב' שמות.

והנה, המניין של המילים - "יצחק" ו"פינחס", הם כמניין האותיות ר-ח,

ולפיכך, כאשר חטף "פינחס" את האות מ' ממלאך המוות, הגיעו האותיות ר-ח,
לכלל שם "רמח",

וכמאמר הכתוב ⁹⁰, "וַיִּקַּח רִמְח בְּיָדוֹ".

והנה, כתב בספר הקדוש ⁹¹ "עדן מקדם", שבאותה העת שקינא "פינחס" למען
הרבות כבוד שם שמים, התלבשו בו ג' האבות הקדושים. וכדלהלן:

א. כאשר קם פנחס לקנאות למען כבוד שמים, נִתְּוֹסְפָה לו האות י', וכמאמר
הכתוב ⁹², "פִּינְחָס".

והנה, הגימטריא של "פִּינְחָס", עולה למניין 208,

שהוא כמניין "יצחק",

והיינו, שכאשר נֶאָזֵר "פנחס" במידת הגבורה, התלבשה בו מידתו של יצחק
אע"ה - הַנְּאָזֵר בגבורה, ומעתה נקרא שמו "פינחס".

⁹⁰ במדבר, כה' - ז'.

⁹¹ ערך "פינחס", אות ג'.

⁹² במדבר, כה' - ז'.

- ב. כאשר חטף "פינחס" את האות מ' ממלאך המוות, והגיעו האותיות ר-ח, לכלל שם "רמח",
התלבש בו אברהם אע"ה,
שכן, שמו של "אברהם", עולה בגימטריא למניין "רמח".
- ג. כתב ה"זוהר הקדוש" ב"רעיא מהימנא" ⁹³ :
ש"פינחס", חטף את האות ו' ממילת "מנת".
ולפיכך, כאשר התחברה האות ו' למילת "רמח", ונכתב בשם "רומח",
הגיעו האותיות לכלל שם "רחום", שהוא מְכוּן כנגד יעקב אע"ה שהיה "רחמן",
והתלבש בו באותה העת.
- ח. על מאמר הכתוב ⁹⁴, נבְּהַל להון, אִישׁ רַע עֵינֵי, וְלֹא יֵדַע כִּי חָסֵר יְבִאָנוּ, דרשו רבותינו ז"ל ⁹⁵ :
" נְבִהָל לַהוֹן, אִישׁ רַע עֵינֵי - זֶה עֲפָרוֹן,
שְׁהַכְנִיס עֵינֵי רַע, בְּמִמוֹנוֹ שֶׁל צְדִיק.
וְלֹא יֵדַע כִּי חָסֵר יְבִאָנוּ - שְׁחִסְרוֹתוֹ הַתּוֹרָה וְא"ו,
הַדָּא הוּא דְכְּתִיב ⁹⁶, וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם אֶל עֲפָרוֹן, וַיִּשְׁקַל אַבְרָהָם לְעֲפָרוֹן - עֲפָרוֹן כְּתִיב
חָסֵר וְא"ו" ⁹⁷.

⁹³ חלק ג', דף רלח' ע"ב.

⁹⁴ משלי, כח' - כב'.

⁹⁵ בראשית רבה, פרשה נח', ז'.

⁹⁶ בראשית, כג' - טז'.

⁹⁷ עיין מה שכתב בזה ה"שפתי חכמים" (בראשית, כג' - טז', אות ק'):

"ואף על גב, ד-יעקב ו-אהרן, גם כן חסרים וי"ו?
מכל מקום, הואיל ו-עפרון מלא הוא בכל הפרשה,
אלא, זה חסר בלבד, אתי למדרש!

ובביאור ה"עין הרע", שהכניס עפרון החיתי לאברהם אע"ה, כתב ה"עץ יוסף":
דהנה, על אברהם אע"ה, נאמר ⁹⁸, "וְאַבְרָם כָּבֵד מְאֹד, בְּמִקְנֵה בְּכֶסֶף וּבְזָהָב",
ומשכך, עפרון החיתי, חמד את ממונו של אברהם אע"ה, לקחתו לעצמו,
והוא הוא, עניין "עין הרע" שהיה בו.

ויעויין עוד, במה שכתב רבינו "בעל הטורים" זיע"א ⁹⁹ :

"לְעֶפְרָן - חסר, בגימטריא 'עין רע' ¹⁰⁰ .

'עֶפְרָן' - עולה ת', כנגד ארבע מאות שקלים שלקח במערה".

והנה, עוד מצינו בעניין מניין ד' מאות, לדבריו של רבינו בחיי זיע"א, על מאמר
הכתוב בפרשת "לך לך" ¹⁰¹, "וַיֵּאמֶר לְאַבְרָם, יָדַע תֵּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זְרַעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא
לָהֶם, וְעֹבְדוּם, וְעֲנֹו אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה":

"טעם המספר הזה בגלות מצרים, לא נודע ...

אמנם, אם תדקדק, תמצא -

כי המספר הזה, נזכר ברוב המקומות אצל 'עין הרע',

כי 'עין רע', מספרו ארבע מאות ¹⁰²,

ואות תי"ו, תכלית כל האותיות,

וכן 'עין הרע', מְכַלָּה הכל.

אבל, יעקב ו-אהרן, בכל מקום חסרים הם, ובמקום שהם מלאים - למדרש אתא".

⁹⁸ בראשית, יג' - ב'.

⁹⁹ בראשית, כג' - טז'.

¹⁰⁰ היינו:

"עפרן" בכתיב חסר, עולה בגימטריא למניין 400,

וכמו כן, המילים "עין רע", עולים בגימטריא למניין זה.

¹⁰¹ בראשית, טו' - יג'.

¹⁰² יעויין לעיל באות הקודמת.

ולפי שְׁנַתּוֹסֵף באברהם אות ה"א, שהיא מידת הדין,
לכך שלטה בו 'עין הרע', שהוא מכח הדין,
שנגזר על זרעו להשתעבד ארבע מאות שנה, כמספר 'עין הרע', לפי ששלטה בו
עינו של שטן.
וזהו שאמר 'יִדְעַ תְּדַע כִּי גַר יִהְיֶה זְרַעְךָ' -
כלומר, 'זרעך' הנולד מבין שתי ההי"ן¹⁰³, שהם מידת הדין, ושלטה בו 'עין
הרע', שהוא מכח הדין,
לכך, 'וְעִבְדוּם, וְעָנוּ אֲתֵם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה'.
וכן תמצא בעפרון החתי, שהיה לו 'עין הרע',
וכן 'עפרן', בגימטריא 'עין רע'¹⁰⁴, כמו שהזכיר ארבע מאות¹⁰⁵.
וכן תמצא בעשו, המתפרנס ממידתו של יצחק שהוא מידת הדין, שהיה לו 'עין
רע',
ודרשו חז"ל¹⁰⁶, 'וְרוּחַ תְּשִׁימוּ בֵּין עֶדְר וּבֵין עֶדְר'¹⁰⁷ -

¹⁰³ היינו:

אות י', של שרי,

התחלקה ל-ב' אותיות ה',

אחת נתנה לה, ונקרא שרה,

ואחת נתנה ל-אברם, ונקרא אברהם.

¹⁰⁴ היינו:

מילת "עפרן", עולה בגימטריא למניין 400,

וכמו כן, מילת "עין רע", עולה בגימטריא למניין 400.

¹⁰⁵ היינו:

במה שאמר עפרון החיתי לאברהם אע"ה (בראשית, כג' - טו'), "אֲדֹנָי שְׁמַעֲנִי, אֶרֶץ אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁקֶל כֶּסֶף
בִּינִי וּבִינְךָ מֵה הוּא, וְאֶת מִתְךָ קִבַּר".

¹⁰⁶ בראשית רבה, פרשה עו', ח'.

'למה אמר יעקב כן?

כדי להשביע עינו של אותו רשע,

וכתוב בו ¹⁰⁸, 'וְאַרְבַּע מְאוֹת אִישׁ עָמוּ'.

ומצאתי בבראשית רבה ¹⁰⁹, 'וְאָלוּ עֵינָיו, כְּעֵינֵי אֲנָשָׁא בְּקֶרְנָא דָּא' -

'זו מלכות אדום הרשעה, שהיא מכנסת עין הרע בממונו של אדם' "

ועל פי הקדמה זו, יעויין בדברי רבינו ה"כלי יקר" זיע"א בביאור על דברי "בעל הטורים" הנ"ל:

"ותדע עוד, כי 'רע עין', עולה למספר ד' מאות,

על כן, מצינו בארבע מקומות, מספר ד' מאות, אצל בעל 'עין רע' -

א. בעפרן, שהיה 'רע עין', על כן לקח ד' מאות שקל כסף.

ב. אצל אַחִי יוֹסֵף, שהיה עינם רעה, באחיהם יוסף הצדיק, ונתקנאו בו עבור כתונת הפסים שעליו,

על ידי כן, נתגלגל הדבר וירדו למצרים, והיו ד' מאות שנה, בגירות ועינוי ועבדות.

ג. אצל עשיו, שרעה עינו באחיו יעקב, ונתקנא בו על הברכות אשר ברכו אביו,

כי על כן אמר יעקב ¹¹⁰, 'וְיָרוּחַ תְּשִׁימוּ בֵּין עֶדְרָ וּבֵין עֶדְרָ', כדי למלאות עינו של אותו רשע,

על כן בא עשיו ¹¹¹, 'וְאַרְבַּע מְאוֹת אִישׁ עָמוּ'.

ד. נבל הכרמלי, היה איש פִּילִי ורע עין, כנודע,

על כן, בא עליו דוד, עם ארבע מאות איש ¹¹², לשלם לו כמידתו."

¹⁰⁷ בראשית, לב' - ז'.

¹⁰⁸ בראשית, לב' - ז'.

¹⁰⁹ פרשה עו', ו'.

¹¹⁰ בראשית, לב' - יז'.

¹¹¹ בראשית, לב' - ז'.

- ט. ב' גדרים, בעניין "עין הרע". מצינו, בדבריו של אדמו"ר הגה"ק רבינו אליהו אליעזר דסלר זיע"א, וכדלהלן:
- א. "זה שעל ידו היה לחבירו צער של קנאה - הוא גם כן נענש, ויכול להפסיד את עושרו"¹¹³.
- והיינו, שכאשר האדם, גורם צער לחבירו, הרי שהוא נענש על כך.
- ב. "לפני הרבה שנים ביארנו, שפעולת עין הרע מושרשת, בעובדה שנפשות כל בני אדם קשורות ומעורות זו בזו, וחייהם תלויים זה בזה בשורשם הרוחני, ואם אחד מקנא בחברו, ועינו צרה בו - היינו, שעצם מציאותו של חברו מטרידה אותו, והיה רוצה לראותו בכל רע ... אז במידה וחי חברו תלויים בו, כנ"ל, יתכן ויוכל לגרום על ידי זה למעט מחברו שפע החיים, וממילא, יהיה יותר עלול לנזקים ולאסון...
- כי כל מי שרואה לחברו צרכים חיוניים, ויש בידו לעזור, ולא אכפת לו. הריהו מכריז, שמציאותו של חברו אינה מעניינת אותו, היא מיותרת בשבילו ... הרי זה צרות עין, וזלזול בחייו, הגובלים עם שפיכת דמים"¹¹⁴.
- י. זאת תורת העול"ה:
- א. מניינם של שבט לוי, הגיע למספר כבי' אלף איש, וכמאמר הכתוב¹¹⁵, "כָּל פְּקוּדֵי הַלְוִיִּם, אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, עַל פִּי יְהוָה לְמִשְׁפַּחְתָּם, כָּל זָכָר מִבֶּן חֹדֶשׁ וּמַעְלָה, שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אָלֶף".

¹¹² שמואל א', כה' - יג'.

¹¹³ "מכתב מאלהו", ח"ג, עמודים 313-314.

¹¹⁴ "מכתב מאלהו", ח"ד, עמודים 4-5.

¹¹⁵ במדבר, ג' - לט'.

ב. המילים **כב' במדבר סיני**, המרמזים על מניינם של שבט לוי, אשר נעשה במדבר סיני,

עולים בגימטריא למניין 400, שהוא מניין של עין הרע ומוות ¹¹⁶.

ג. ובביאור העניין, נראה:

שעם ישראל נתנו עין רעה בבבני שבט לוי, על כך שהם לא השתעבדו,

ולפיכך, שבט לוי היו קטנים ביותר במניינם ¹¹⁷.

ד. טעם הדבר, שלמרות אותה עין רעה, שבט לוי לא קיבל כלייה לגמרי, ואף על פי שעין רעה יכולה לגרום עד כדי מוות ¹¹⁸:

דהנה, מאה ברכות מבטלים את המוות ¹¹⁹,

והנה, המניין של מילת "לוי", עולה בגימטריא למניין 46, שהוא כמניין מילת "מאה" ¹²⁰,

והיינו, שבתוך שמש, מונח עניין מאה ברכות המסלקים את המוות, ועל כן לא היתה בהם כלייה לגמרי.

עוד אפשר לבאר בזה:

דהנה, שבט לוי היה נוהג טובת עין בעם ישראל, וכמאמר הכתוב ¹²¹, "יורו משפטיך ליעקב, ותורתך לישראל, ושימו קטורה באפך, וכליל על מזבחתך", ומשכך, אותה טובת עין, סילקה את אותה הכלייה הבאה מחמת עין הרע.

עוד אפשר לבאר בזה:

¹¹⁶ וכמו שנתבאר לעיל באותיות ה' ו-ח'.

¹¹⁷ וכמו שנתבאר לעיל באות ג'.

¹¹⁸ וכמו שנתבאר לעיל באות ט'.

¹¹⁹ וכמו שנתבאר לעיל באות ו'.

¹²⁰ ועיין עוד בספר "עץ חיים" (שער לט', דרוש ה').

¹²¹ דברים, לג' - י'.

דהנה, שבט לוי, עסק בתורה הקדושה ¹²²,

ומניין כב' שהיה בהם, הרי הוא כמניין אותיות התורה הקדושה, והיא שהגינה עליהם להצילם.

ה. טעם הדבר, ששבט לוי נמנה לבדו ¹²³, וכמו כן, שכל אחד ואחד יכול להיות בכלל שבט לוי ¹²⁴ :

הוא להורות את כוחה של התורה הקדושה, אשר כל העוסק בה ניצול מן הפורענות.

ו. טעם הדבר, שאנו צריכים להיות נעורים בליל שבועות, לתקן פגם עין ¹²⁵ :

הוא כנגד העין רעה שנתנו עם ישראל בשבט לוי,

וכנגד העין טובה שהיתה בשבט לוי, שעסקו בתורה ולימדוה לעם ישראל,

וכנגד פנחס שהיה משבט לוי, שהביא רחמים על כלל ישראל ¹²⁶.

ז. והוא "עדות לְיִשְׂרָאֵל" ¹²⁷ :

שאין התורה הקדושה נקנית בעין הרע, אלא להיפך בעין טובה.

וכמו כן, שהעוסק בתורה הקדושה, מרחיק מעל עצמו כל משטין ומקטרג.

יתן ה' יתברך, ונזכה לדבוק במידת "עין טובה", ומלבד זה שנזכה לכל הטובות המבוארות במאמר זה, נזכה לקבל את דברי התורה הקדושה בשמחה ובטוב לבב. אמן.

¹²² וכמו שנתבאר לעיל באות ב'.

¹²³ וכמו שנתבאר לעיל באות ב'.

¹²⁴ וכמו שנתבאר לעיל באות ב'.

¹²⁵ וכמו שנתבאר לעיל באות ד' בסופו.

¹²⁶ וכמו שנתבאר לעיל באות ז'.

¹²⁷ תהילים, קכב' - ד'.

לזיכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- הגה"ק רבי שלמה אסולין בן שמחה (שתח"י) זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- נחמה נעמי דידי (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבונג) בת גרסיה ע"ה
- חנה בת ליליאן ע"ה
- חנה אילוז בת פרחא ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה

לעילוי נשמתם הטהורה

של כל הקדושים והקדושות אשר נרצחו על קידוש ה'

במלחמת שמחת תורה תשפ"ד